

Чи можна укласти до прямих договорів додаткові угоди на збільшення ціни договору або об'єму закуповуваного?

У випадку закупівлі товарів, робіт або послуг на суму менше 50 тис. грн замовники мають право укласти договір про закупівлю без застосування електронної системи. Після виконання такого договору про закупівлю у повному обсязі у замовника може виникнути необхідність додаткової закупівлі цих самих товарів, робіт або послуг. При цьому виникає питання: чи можна збільшити обсяги (або ж ціну) закупівлі за цим договором шляхом внесення відповідних змін до договору? Чи потрібно укласти новий договір про закупівлю? Розберемось у цій статті.

Відповідно до вимог [Закону України «Про публічні закупівлі»](#) (далі — Закон) замовники за результатами проведення **процедури закупівлі / спрощеної закупівлі укладають з учасниками договір про закупівлю**. Протягом періоду виконання договору про закупівлю можуть виникнути будь-які ситуації, які є підставою для зміни умов договору. Водночас [Господарським](#) та Цивільним кодексами України визначено перелік істотних умов договору про закупівлю, а частиною 5 статті 41 Закону **чітко встановлено, в яких випадках ці умови можуть змінюватись**.

Внесення будь-яких змін до умов договору про закупівлю оформлюється додатковою угодою. Замовники повинні протягом трьох робочих днів з дня внесення таких змін оприлюднювати повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю та зміни до договору у випадках, передбачених частиною 5 статті 41 Закону.

Як збільшити ціну у договорах, укладених без проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі?

Керуючись частиною 3 статті 3 Закону, для придбання товарів, робіт і послуг, вартість яких **не перевищує 50 тисяч гривень**, замовник має право здійснити **закупівлю без проведення процедур**, визначених статтею 13 Закону, або спрощеної закупівлі, але повинен обов'язково оприлюднити в електронній системі закупівель (далі — ЕСЗ) **звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель** (далі — звіт про договір про закупівлю).

У разі укладання договору, вартість якого не перевищує 50 тис. грн, може виникнути ситуація, коли необхідно змінити його умови у випадках, як і при виконанні договорів про закупівлю, укладених за результатами закупівель / спрощених закупівель, тобто у випадках, передбачених частиною 5 статті 41 Закону. Проте потрібно зазначити, що

норми Закону не регулюють питання внесення змін до договорів, за результатами укладання яких оприлюднюється звіт про договір про закупівлю.

Такого висновку ми дійшли, аналізуючи поняття «договір про закупівлю», трактування якого наведено у пункті 6 частини 1 статті 1 Закону, а саме: договір про закупівлю — це господарський договір, що укладається між замовником і учасником **за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі** та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару.

При цьому частиною 5 статті 41 Закону передбачено випадки зміни істотних умов саме до договорів про закупівлю, тобто для тих, що укладені за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі.

Водночас непоодинокими є ситуації, коли, наприклад, після укладення договору зросла ціна товару (роботи, послуги) або ж необхідно продовжити терміни дії договору та строк виконання зобов'язань. У такому разі у замовника виникає мінімум два запитання:

чи правомірним буде внесення таких змін до договору, укладеного з публікацією звіту про договір про закупівлю? — Зміна умов таких договорів повинна бути в межах норм, визначених Цивільним та Господарським кодексами України. Водночас, якщо збільшується ціна товару, роботи або послуги, визначена у договорі, що призводить до значного підвищення суми договору та вартісної межі 50 тис. грн, то в такому випадку замовнику доцільно розглянути питання щодо розірвання такого договору та укладення нового договору за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі;

чи потрібно оприлюднювати внесення змін до таких договорів на виконання вимог пункту 11 частини 1 статті 10 Закону? — Випадки внесення змін до таких договорів не є випадками, визначеними частиною 5 статті 41 Закону, тому **в Законі відсутня вимога щодо оприлюднення змін** (додаткових угод) до договорів, укладених з оприлюдненням звіту про договір про закупівлю.

Як діяти замовнику у разі необхідності збільшення обсягу товарів, робіт або послуг, на які укладено договір без проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі?

Розглянемо ситуацію, коли необхідно збільшити обсяг за договором, укладеним з оприлюдненням звіту про договір про закупівлю.

Необхідність у збільшенні обсягу за договором виникає тоді, коли у замовника виникає нова потреба у закупівлі товару, роботи або послуги. **Якщо виникає нова потреба, то,**

відповідно, необхідно вносити зміни до річного плану закупівель, як це передбачено частиною 1 статті 4 Закону. При цьому законодавством не встановлюється форма внесення змін до річного плану закупівель (зміна розміру бюджетного призначення та / або очікуваної вартості предмета закупівлі, виду закупівлі, орієнтовного початку проведення закупівлі), а також не обмежується періодичність і характер внесення таких змін.

Мінекономіки листом від [03.09.2020 № 3304-04/54160-06](#) надало роз'яснення, що оскільки закупівля здійснюється відповідно до річного плану, то у разі виникнення **нової чи додаткової потреби у товарах, роботах чи послугах, яку замовник не міг передбачити**, він може вносити відповідні зміни до річного плану закупівель шляхом створення нових та / або редагування / видалення існуючих рядків річного плану з інформацією про закупівлі. Водночас, ураховуючи поняття «предмет закупівлі», такий предмет закупівлі (у новоствореному чи відредагованому рядку річного плану) у вищевказаних випадках вважатиметься **новим предметом договору і новим предметом закупівель**.

Зробимо акцент: необхідність закупити товари, роботи або послуги, на які вже було укладено договір, але без проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі, є саме випадком, коли предмет закупівлі вважається вже новим, у зв'язку з чим це є підставою для укладання нового договору, а не додаткової угоди до вже існуючого договору.

Внесення змін до істотних умов договорів, визначених статтею 41 Закону, стосується саме договорів про закупівлю, укладених за результатами проведення процедур закупівель / спрощених закупівель. Тобто збільшувати обсяги закупівель за такими договорами не можна.

Проте логічно, що за договором, укладеним без використання електронної системи закупівель, потреба у збільшенні обсягу означає, що замовник хоче закупити обсяг товару (робіт або послуг), про який не зазначено у договорі, незалежно від того як він укладений.

Збільшення обсягу договорів, укладених без проведення процедур закупівель / спрощених закупівель, шляхом укладання додаткової угоди, навіть якщо з урахуванням такого збільшення сума договору не перевищить вартісні межі, встановлені частиною 1 статті 3 Закону, **не рекомендується здійснювати шляхом укладання додаткових угод до таких договорів**, тому що:

Закон не вимагає обов'язкової публікації змін до договорів, укладених без проведення процедур закупівель / спрощених закупівель;

якщо додаткову угоду буде укладено, але не опубліковано, то буде вважатись, що закупівля саме цього обсягу буде неоприлюдненою, тобто непрозорою, і такою, що порушує принципи публічних закупівель.

При цьому обов'язкова публікація змін до договорів, укладених без проведення процедур закупівель / спрощених закупівель, Законом не передбачена ще й з тієї причини, що законодавством не вимагається обов'язкова публікація договорів у випадку оприлюднення звіту про договір про закупівлю.

Здебільшого інформація про договір, укладений з оприлюдненням звіту про договір про закупівлю, укладений без використання ЄСЗ, виглядає, наприклад, так (рисунок).

Укладений договір

Контракт	Статус	Опубліковано
Електронний підпис	укладений	 18 жовтня 2021 • 14:36

Рисунок

Якщо самого договору в ЄСЗ немає, то й зміни до нього внести технічно неможливо.

Як органи Казначейства контролюють внесення змін до договорів, укладених без проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі?

Відповідно до статті 7 Закону до здійснення оплати за договором про закупівлю органи Державної казначейської служби України (далі — Казначейство) *перевіряють наявність річного плану, договору про закупівлю та звіту про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель, що підтверджують проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі та за результатами якої укладено договір про закупівлю.*

Органи Казначейства керуються нормами Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 (далі — Порядок № 309), пунктом 2.10 якого визначено перелік випадків, в яких органи Казначейства не реєструють бюджетні зобов'язання, зокрема, у разі: відсутності документів щодо закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства у сфері закупівель.

Отже, якщо замовник подає на реєстрацію бюджетних зобов'язань договір про закупівлю, який відповідно до Закону повинен бути укладений за результатами процедури закупівлі / спрощеної закупівлі, то органи Казначейства перевіряють наявність розміщених в ЄСЗ річного плану, договору про закупівлю та звіту про результати проведення закупівлі з використанням ЄСЗ.

Органи Казначейства реєструють бюджетні зобов'язання за договорами, укладеними з оприлюдненням звіту про договір про закупівлю, в межах повноважень, наданих їм Бюджетним кодексом України, Законом та іншими нормативно-правовими документами.

Висновки

Під час внесення змін до договорів, укладених без застосування процедур закупівель / спрощених закупівель, замовники повинні керуватись нормами Господарського та Цивільного кодексів, а також Законом, враховувати вимоги щодо вартісних меж, відповідно до яких необхідно застосовувати процедуру закупівлі або спрощену закупівлю. У разі необхідності збільшення обсягів по договору, укладеному з оприлюдненням звіту про договір про закупівлю, замовнику доцільно укласти новий договір на цей обсяг, з дотриманням вимог Закону.

Бажаємо вам тільки «правильних» закупівель! Залишайтеся з порталом RADNUK.COM.UA, у нас ще багато цікавого! У тому числі:

«Виникнення нової потреби у закупівлі: які документи потрібні для підтвердження?»;

«Закупівлі до 50 тис. грн: практика та особливості проведення»;

«Оприлюднення звіту при закупівлі до 50 тис. грн»;

«Що варто знати про строки оприлюднення, аби уникнути порушень у сфері закупівель»;

«Планування в річному плані закупівель до 50 тис. грн і вище: відобразити чи ні?».